

Ναύαρχος Λυμπέρης: Φοβήθηκαν οι πολιτικοί να αναλύσουμε την κρίση στα Ίμια

Από τον
ΓΙΩΡΓΟ ΖΕΡΒΟ

ΜΕΡΟΣ 6ον

Στο σημερινό φύλλο του «Ελεύθερου» θα αντλήσουμε στοιχεία από το βιβλίο «Πορεία σε ταραγμένες θάλασσες» του ναύαρχου Λυμπέρη, το οποίο έγραψε μετά την κρίση στις βραχονησίδες Ίμια και θα δούμε ποιο ήταν το στρατιωτικό σκηνικό σε ολόκληρη την Ελλάδα κατά την κρίση.

Σύμφωνα με αυτά:

Θα μπορούσε να ρωτήσει κάποιος: δεν υπήρξαν στρατιωτικές δυνάμεις και σφάλματα; Ασφαλώς και υπήρξαν και θα υπάρξουν όσο σχεδιάζονται και εκτελούνται στρατιωτικές επιχειρήσεις. Αν ύστερα από κάθε άσκηση των Ενόπλων Δυνάμεων καταδικάζαμε αυτούς που διέπραξαν λάθη, στο τέλος της εκπαιδευτικής περιόδου δεν θα έμενε κανείς αλάθητος.

Ο Ξενοφών στα Απομνημονεύματά του γράφει: «Εάν εξοπλώσωμε όλους εκείνους από τους ιδικούς μας οι οποίοι σφάλουν, πρέπει να ιδώμεν μήπως δεν θα έχομε πλέον άνδρας με τους οποίους να νικώσωμε τους βαρβάρους».

Θα επαναλάβω ότι οι στρατιωτικές επιχειρήσεις ουδέποτε εξελίσσονται με βεβαιότητα, αλλά με πιθανότητα επιτυχίας. Έργο της διοίκησης είναι να περιορίζει τα σφάλματα και να τα αξιοποιεί, για να χτίσει πιο γερά την άμυνα. Για τις πολιτικές ενέργειες ο χώρος ανάλυσης και αξιολόγησής τους είναι η Βουλή.

Όμως η κυβέρνηση αρνήθηκε σε δημόσια πρότασή μου πριν από την αποστρατεία μου να προχωρήσει σε διακομματική έρευνα - ανάλυση του χειρισμού της κρίσης, προκειμένου να εντοπιστούν οι όποιες αδυναμίες - σφάλματα όλων όσοι ενεπλάκησαν στη διαχείριση της κρίσης, συμπεριλαμβανομένων και των Ενόπλων Δυνάμεων.

Τι φοβήθηκε; Προφανώς δεν την ενδιέφερε η ανάλυση και το δίδαγμα, αλλά η διαμόρφωση της κοινής γνώμης κατά το δοκούν και σε αυτό αισθανόταν ισχυρή, διότι είχε τα ΜΜΕ

• Τι κλίμα επικρατούσε στις στρατιωτικές μονάδες κατά την κρίση

μαζί της. Είχα προτείνει τη συγκρότηση εξεταστικής επιτροπής για να υπερασπιστώ την αλήθεια. Όταν κρίνεται η ικανότητα και η αποτελεσματικότητα των Ενόπλων Δυνάμεων, αυτό πρέπει να γίνεται και στα τρία επίπεδα λειτουργίας τους σε μια κρίση, ήτοι το στρατηγικό, το επιχειρησιακό και το τακτικό και να λαμβάνονται υπόψη οι παράγοντες προσωπικό (επάνδρωση, ποιότητα), διατιθέμενα μέσα, εκπαίδευση, ηθικό και δόγμα.

Στον Έβρο

Στον τομέα του Έβρου, η κινητοποίηση του Στρατού ήταν άμεση και η επιστράτευση απρόβλεπτη. Οι καιρικές συνθήκες μάς ευνοούσαν. Η τακτική μας εικόνα ήταν καλύτερη του αντιπάλου.

Στο ανατολικό Αιγαίο το Ναυτικό υπερετερούσε σε ετοιμότητα, ανάπτυξη και ισχύ πυρός και θα μπορούσε να καταφέρει ισχυρό πλήγμα.

Η Πολεμική Αεροπορία προηγείτο σε βαθμό ετοιμότητας και μπορούσε να εξισοροπήσει την τουρκική αεροπορία που είχε αναπτυχθεί στα δυτικά αεροδρόμιά της. Το πλεονέκτημα θα αποκοτούσε όποιος αναλάμβανε τακτικές πρωτοβουλίες, γι' αυτό και είχα ζητήσει δικαίωμα πρώτης βολής, όταν ρωτήθηκα για το ενδεχόμενο αποτέλεσμα ελληνοτουρκικής σύγκρουσης. Το ηθικό του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων ήταν υψηλό.

Αυτό επιβεβαιώνεται από τις μαρτυρίες του ίδιου του προσωπικού και όλων εκείνων που παρακολούθησαν την κινητοποίηση. Η ταχύτητα κινητοποίησης, η ψυχραιμία που επιδείχτηκε, η επιμονή εκτέλεσης αποστολής έργων (π.χ. ελικόπτερου) υπό δυσμενείς καιρικές συνθήκες και η συνειδητοποίηση ότι είχαμε το τακτικό πλεονέκτημα αποτελούν αδιάψευστα κριτήρια. Όμως υψηλό ηθικό σημαίνει ταυτόχρονα και εμπιστοσύνη στην ηγεσία του. Για εμένα ήταν η πιο συγκινητική αναγνώριση από τους επιτελείς μου και άλλους που με γνώριζαν από την κρίση του Μαρτίου του 1987 ότι «μαζί μου πήγαιναν για πόλεμο».

Επιχειρησιακή εκπαίδευση

Το επίπεδο επιχειρησιακής εκπαίδευσης των Ενόπλων Δυνάμεων ήταν το υψηλότερο δυνατό, διότι είχε ολοκληρωθεί ο ετήσιος κύκλος επιχειρησιακής εκπαίδευσης και δεν βρισκόμασταν σε περίοδο μεταθέσεων. Δεν είχαμε ούτε μία ανωμαλία - ατύχημα σε όλη την κινητοποίηση. Τι άλλο μπορεί να σημαίνει αυτό από ηθικό, εκπαίδευση και ικανότητα; Η διαθεσιμότητα του υπάρχοντος υλικού έφτανε το 90%, ποσοστό πολύ ικανοποιητικό.

Σε στρατηγικό επίπεδο οι Ένοπλες Δυνάμεις δεν αιφνιδιάστηκαν. Η αρνητική κλίση της ισορροπίας δυνάμεων είχε έγκαιρα επισημανθεί στην κυβέρνηση, καθώς και η σταθερά εμμονή της Τουρκίας σε ανατροπή του status quo στο Αιγαίο. Από τον Φεβρουάριο του 1995 είχα επισημάνει στην πολιτική ηγεσία του ΥΕΘΑ ότι οι Αμερικανοί συσχετίζουν τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης με αμφισβητούμενα εδάφη στο Αιγαίο.

Η βρόμικη μεταφορά ευθυνών

Επειδή γράφηκε στη μετά κρίση περίοδο ότι είχαν ανατεθεί καθήκοντα αρχιστράτηγου στον ΑΓΕΕΘΑ, διευκρινίζω ότι αυτό είναι απολύτως ανακριβές. Προφανώς διοχετεύτηκε στα ΜΜΕ έντεχνα για να διευκολυνθεί η βρόμικη επιχείρηση μεταφοράς ευθυνών. Ουδέποτε συνήλθε ΚΥΣΕΑ για να λάβει τέτοια απόφαση. Ήμουν βέβαιος ότι τα μέλη του ΚΥΣΕΑ δεν είχαν μελετήσει τον νόμο οργάνωσης - λειτουργίας του υπουργείου Άμυνας. Δεν είχαν ιδέα κατανομής αρμοδιοτήτων και ρόλων.

Στο επιχειρησιακό επίπεδο το σύστημα χειρισμού κρίσεων είχε πρόσφατα αναθεωρηθεί (Μάιος 1995) και είχαν ληφθεί υπόψη εμπειρίες και ιδέες από τη διαχείριση προηγούμενων κρίσεων, καθώς και εκείνης στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Ακόμη στο ΓΕΕΘΑ για πρώτη φορά οργανώθηκε και λειτουργούσε Διεύθυνση Χειρισμού Κρίσεων. Όλες οι διακλαδικές εθνικές ασκήσεις είχαν κεντρικό θέμα ελληνοτουρκική κρίση

στο Αιγαίο και συμπεριλάμβαναν εφαρμογή σχεδίων ανακατάληψης. Στην προκειμένη κρίση οι επιχειρησιακές πληροφορίες - εκτιμήσεις προσέγγισαν την πραγματικότητα.

Από την Τρίτη το πρωί της 30ής Ιανουαρίου θεωρήθηκε πολύ πιθανό το ενδεχόμενο σύμμετρης τουρκικής στρατιωτικής παρουσίας σε κάποια βραχονησίδα. Την Τρίτη το απόγευμα θεωρήθηκε πιθανή η εκδήλωση τουρκικής εχθρικής ενέργειας.

Το νησιωτικό σύμπλεγμα

Όταν, μάλιστα, γνωρίζει αρνητικά δομικά στοιχεία άμυνας σε σημαντικά σημεία του νησιωτικού συμπλέγματος και θεωρείται πιθανή η σύγκρουση, δεν μπορείς να αγνοήσεις το χειρότερο ενδεχόμενο. Τόσο εγώ, όσο και οι άλλοι αρχηγοί όσο προχωρούσε η κρίση δεν βλέπαμε μόνο το δέντρο (Ίμια), αλλά και το δάσος (Αιγαίο) και είχαμε περισσότερους πονοκεφάλους.

Θα θέλαμε να είχαμε περισσότερα και καλύτερα μέσα, αλλά δεν τα είχαμε. Θα θέλαμε να είχαμε περισσότερο προσωπικό στις Ένοπλες Δυνάμεις, αλλά η εικόνα ήταν διαφορετική. Αυτό που έμενε στα χέρια της ηγεσίας είναι η αξιοποίηση αυτού που έχεις, διότι με αυτό θα πολεμήσεις. Η τοπική επιστράτευση διατάχτηκε από τον ΑΓΕΕΘΑ ακριβώς για να καλύψει αριθμητικά κενά προσωπικού.

Προσερχόμενα στην ώρα μηδέν με την υψηλότερη κινητοποίηση προσωπικού και υλικού, το υψηλότερο ηθικό του προσωπικού, με τακτικό πλεονέκτημα, με οδηγίες εμπλοκής και επιθετικό πνεύμα και με σαφή αποστολή στους επιχειρησιακούς σχηματισμούς. Τι άλλο θα περίμενε κάποιος από τον ΑΓΕΕΘΑ και την υπόλοιπη στρατιωτική ηγεσία.

Μάρτυρες της παραπάνω πραγματικότητας ήταν το προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων και όσοι έζησαν στο Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων στην κρίση αυτή.

Μαρτυρία υψηλού ηθικού και επιβεβαίωση της ετοιμότητας για δράση αποτελεί και η συνέντευξη του υποπλοίαρχου Θ. Μούση στην εφημερίδα «Τα

Νέα» στις 6 Φεβρουαρίου 1996. Ο υποπλοίαρχος ήταν επικεφαλής των βατραχανθρώπων πάνω στα Α. Ίμια.

«Πήγαμε εκεί ξέροντας ότι θα πεθάνουμε σε περίπτωση εμπλοκής. Αυτή ήταν η διαταγή. Ο εξοπλισμός μας ήταν υπερσύγχρονος. Το ελικόπτερο δεν χτυπήθηκε από Τούρκους... Είχαμε εντολή να αποτρέψουμε οποιαδήποτε επιχείρηση κατάληψης βραχονησίδας από τους Τούρκους. Είτε απόβαση από αέρος είτε απόβαση με λέμβους και υποβρύχιους κολυμβητές.

Οι καιρικές συνθήκες ήταν πολύ άσχημες. Έβρεχε καταρρακτωδώς, ο αέρας ήταν δυνατός και ο έντονος κυματισμός σκέπαζε κάθε θόρυβο. Για τον λόγο αυτόν η χρήση νυχτοσκοπίου δεν ήταν δυνατή, τα φώτα από τα γειτονικά πλοία αλλοίωσαν την εικόνα.

Μετά τα μεσάνυχτα είχαμε την πληροφορία ότι απο στιγμή σε στιγμή θα γινόταν αεραποβίβαση στο νησί μας. Ο Κανόνας Εμπλοκής προέβλεπε αποτροπή στοιχείων που θα επιχειρούσαν απόβαση και στη συνέχεια εξουδετέρωσή τους. Αν εκτιμούσαμε ότι ακολούθησε προσπάθεια βίαιης αποβίβασης από στρατιωτικές δυνάμεις θα ανοίγαμε πυρ...

Μετά τη 01.30 ακούστηκαν δύο ελικόπτερα πάνω ανατολικά μας... Το ένα έκανε χαμηλή διέλευση... Φώτισε τα Δ. Ίμια έκανε αναγνώριση. Αν το ελικόπτερο έκανε αιώρηση πάνω από τα Α. Ίμια, θα του ρίχναμε... Μια τουρκική φρεγάτα τύπου ΜΕΚΟ προσεγγίζει τα Δ. Ίμια... και έκανε μανούβρα που διήρκεσε τρία λεπτά. Κάποιος Έλληνας βατραχάνθρωπος με το νυχτοσκόπιο διαπίστωσε κάποιες κινήσεις προς το νησί, χωρίς να είναι βέβαιος. Πράγμα που αναφέρθηκε στον τοπικό διοικητή (κυβερνήτη του ΝΑΒΑΡΙΝΟ)... Όλα αυτά έγιναν περί τις 02.30 το πρωί της 31ης Ιανουαρίου...».

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ